

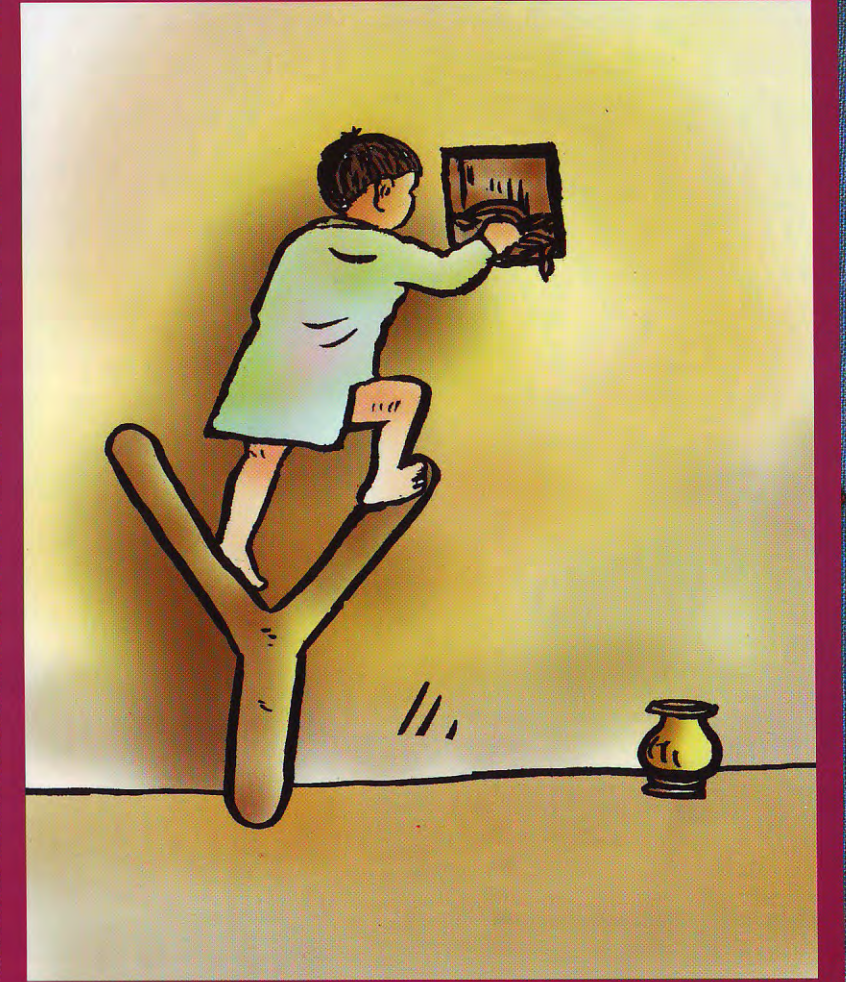
पिपल पुस्तकको बारेमा

यो ग्रन्थमाला भाषानुभव विधिबाट तयार गरिएको हो । यस विधिमा लेखकले मौखिक रूपमा भनेको कथालाई अर्को व्यक्तिले जस्ताको तस्तै लेखेर कथा तयार पार्दछ ।

यस किसिमका कथाहरू सत्य घटनामा आधारित हुनुका साथै गाउँका मानिसहरूको अनुभवसँग मेल खाने हुनाले उनीहरूले यसमा बढी चासो लिन्छन् । वास्तविक मौखिक वाचन प्रवाहबाट बनेका यस्ता कथाहरू पढ्दा नव साक्षर प्रौढहरूले पछि आउने घटनाको अड्कल पहिले नै पाउँछन् जसबाट उनीहरूको आत्म विश्वास र वाचन प्रवाह बढ्दै जान्छ ।

केवल सामान्य सम्पादन गरिएको हुँदा मौखिक भाषामा हुने गुणहरू जस्तै- ठाउँ ठाउँको बोलाई विभिन्नता, भर्रा शब्दहरू, सरल वाक्यहरू यथावत रहेका छन् । यो ग्रन्थमालाले नव साक्षर प्रौढ पाठकहरूलाई बोली-चालीको भाषाबाट कुशलतापूर्वक किताबी भाषामा लैजान चाहन्छ । जब उनीहरूमा पढ्ने बानी बस्दै जान्छ, परिष्कृत शैलीका नयाँ नयाँ लेखहरू पनि पढ्न सक्ने हुन्छन् ।

प्रत्येक शीर्षक छुट्टै छुट्टै भएतापनि १०० वटा जति शीर्षकमा तयार गरिने यस ग्रन्थमालामा प्रयोग भएका विभिन्न रूप, शैली, र संरचनाको माध्यमबाट नव साक्षर पाठकहरूले भाषाको विकास गर्न सक्दछन् भन्ने विश्वास गरिएको छ ।

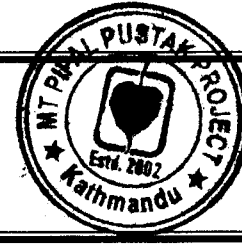

प्रकाशक: मातृभाषा पिपल पुस्तक परियोजना - २०६३

मि देखासी खित्जीन

मोर्मुते रङ्गीते - गाडे भन्दा सजिलो
प्याजी रङ्गीते - ठीक ठीकराङ सजिलो
निलो रङ्गीते - टिकपी गाहो
डोम्मुते रङ्गीते - लेमु खाला पढे खिता थुप्कानला

मि देखासी खित्जीन

Information About This Book

Language: Jirel

Nepali Title: Aruko Dekhasiki Garda

English Title: Imitating Others

Author: Bir Bahadur Jirel

Artist: Ratan Ale

First Edition: 2006

Copies: 300

Publisher: Mother Tongue Pipal Pustak Project

मि देखासी खित्जीन दुक्पा डेताते बातकी
सत्य कथा

नक्सा जोकान्ते: रतन आले

डे मि बीर बहादुर जिरेल ईन।
डाला टेक्टेमेकीराडु ज्येन मि देखासी
खिता सेम लाडगीन ओतान। आमेते
आबा टिक्पीज्यीक ओतान। थे मिन
टिक्पीसिं जिरेल ईन। थेकी डाला
आउदी डिङ्ज्ये खिन ओतान।

थोक खाला डिङ्ज्ये खिन थेकी डाला
कातोङ्जीन 'नापो' सिन कातोङ्गीन
ओतान। नापो साबातेचेन नाक्पो साबाते
ईन।

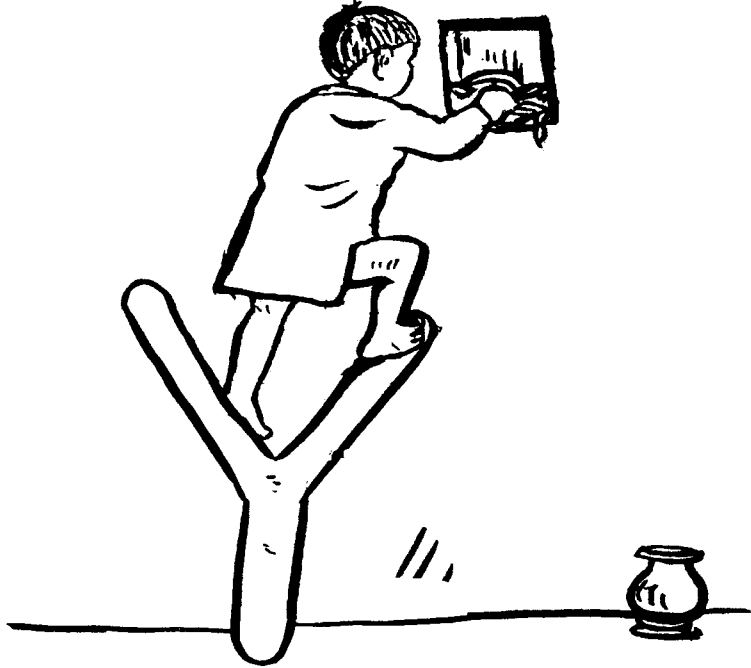
आमे आबा टिक्पी (डे गोप्पो)
थोङ्ला भारतमे लाहूरे दुका। थेमा
देत्जीन थेकी सुर्ती साच्येते बानी लापा

ओताक्वा। गोप्पोकी सुर्ती सा
थोङनामेई डालाङ गोप्पो देखासी खिता
सेम लासुड। थे बेलाला डा लो
दुङ्जोते ओतान।

थोक खाला सुर्ती सा सेम लाङ्जीन
था खापेकी खुलाङ्च्ये सिन विचार खाबाप।
विचार खिन खिनला डाला विचारज्यीक
लिच्युड। थे चिय सासीन आबेकी सुर्ती

थुङ्गो। था आबे सुर्तीराड थेन्ला सा
फाप्सुड सिन टुङ्गो खाबाप। आबे सुर्ती
मूल ख्वासे खोपादु ज्य्वाकीन ओतान।
थे खोपा डा भन्दा थोम्बोला ओतेकी
खलेडा खेरगीन भित्तादु बेराड च्योक
खाईन चुबाप। थेमे थे लाक्तु जेकीन
सुर्ती थेन्दाप। थेरूकी सुर्ती खुरगीन डा

खाम्बे ल्हाक्नापा गालाप। थेरू गोप्पोई सा
दोडबो ओतान। थे थोरूमोड ओत्कीन
ओत। डे थे दोडबो चावादु देत्कीन सुर्ती
मूरगीन मिक ताडाप। सुर्ती मूरला मिक
तोडामेडगो सिन डाला छया मेतान।

रकस्यीक तिरीमेकीनी डानी सा
लुडबाराड खोप्लुड ग्याबोड सिराच्योक
खाईन गिराला स्यूसुड। थोस्यिक कामा
खापा ईन्देरो? थे बेलाला क्युकीन
क्युकीन डानी भन्दै स्यिदुक। लाला
ख्याम्बा माथुपेकी डानी सिमेसोमे
गाल्गीन थेरूराड रिल्गीन देता दुका।

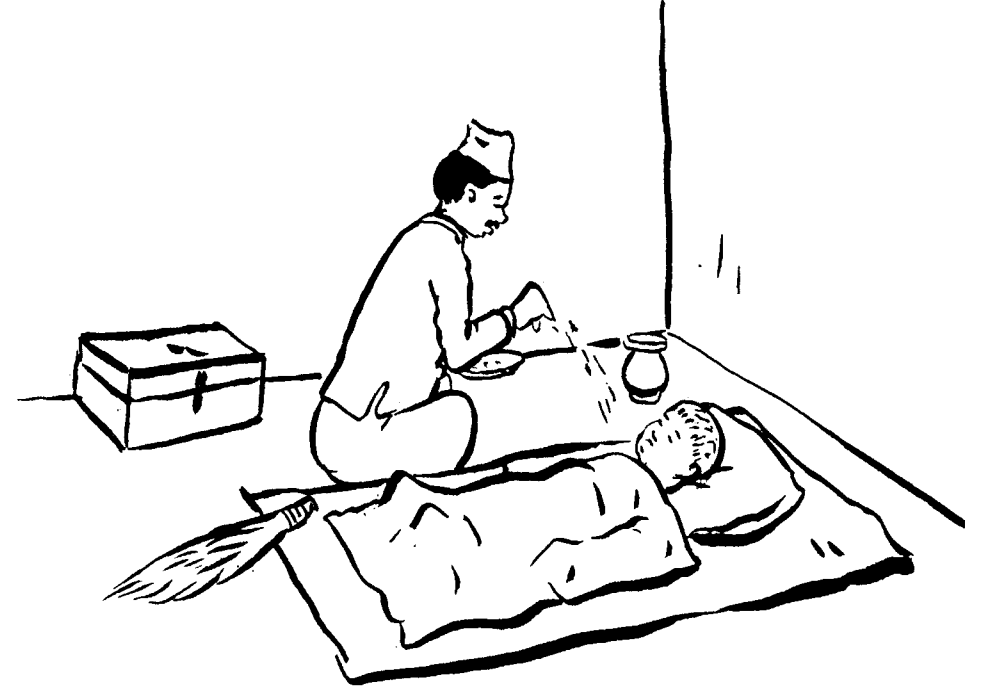
आबा आमेकी डाला आउदी डिडज्ये
थेमे वास्ता खिन ओतान। थोगी आमेकी डा
थेडला माथोडनामेई खापा गाल्ताका सिन
"ए फुज्यो, फुज्यो," सिन कातोडगीनकामा
फारछुर चाल्दुक। छेल्लीन डोजीन
डानी सिमेसोमे गाल्गीन देता थोडदुक।

थोक थोडगीन आमानी आते खिनकामा
"बरी डे फिजाला चियराड ओडताका?
ना ल्हन्डीक स्यिन्डीपका खोबा?" सिन
आउदी पीर खिनकामा आबाला कातोड
ताडदुक। थे बेलाला आबाचेन कृषि
फारामदु काम खिन ओतान। डा नाबाते
बात थोकीन आबाड हत्तर हत्तर
छच्वाकीन वादुक। आबेकी डाला
आउदी डिडज्ये खिन ओतान। थोगीड
आबा आते खिनकामा वाबाते
ईन्दासीन।

डे आबा थे ठाउँकीते छचेज्यीक
फोम्बो ओतान। खाम्बादु लेपासात्तु "ल्हा

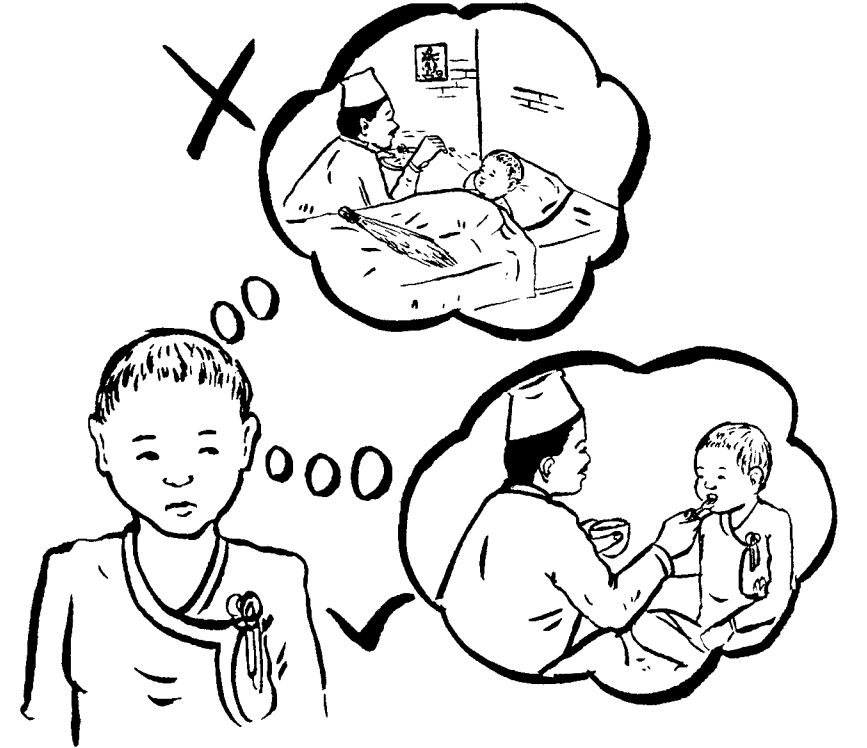
लु ल्हन्डीक स्यिन्डीप चिय खोबाना,"
सिन आबेकी स्युत्च्या फुत्च्या खादुक।
थोकराड खाईन मेन मेनच्योड खादुक।

डा चुक खाईन थोक गालाते ईन्दे सिरे
बातचेन डालाकामा छ्या ओतान। डे
आबा आमाला छ्याःड छ्या मेतान।

थे छोमु ग्वासे पारनामेकी डा
आदो लेमु डुइन गाल्दुक। डारो डोमु
च्योक्तेनी डानी लेमुराड खाईन
ठाक्तुक। डा थोक खाईन ठाक्पातेचेन
मेन मेनच्यो खाईनराड ईन।

तर डे आबा आमालाचेन स्युत्च्या
फुत्च्या खानामेई ठाक्सुड सिराच्योक
लादुक।

थे बेलामेकी डाला लामा फोम्बो
थेमे थेबेकी खित्च्येते कामला
विश्वासराड मालाडाला स्यूसुड।
च्यिला सासीन डा नाबाते कारणज्यीक
ओतान तर थेबेकी ल्हा लु थेमे ल्हन्डीक
स्यिन्डीपकी खित्सादु दोक ओडाते ईन
सिन स्युत्च्या फुत्च्या खासुड।

डाला थोक ओडनामेई मि देखासी
खासीन होदोक खाला दुक्पा डेत्च्याक्वा
सिन डे लोपा थुप्सुड।

डे मिन बीर बहादुर जिरेल ईन। डा दोलखा
जिल्लेते जिरी गा. बि. स. वडा नं ८ यार्सा सिराते युलदु
केबाते ईन।

अरूको देखासिकी गर्दा

म सात वर्षको थिएँ। त्यो बेला देखि नै मलाई अरू मानिसले गरे भैं गरि देखासिकी गर्न मन लाग्थ्यो। मेरो आमाको एक जना काका हुनु हुन्थ्यो। उहाँको नाम टिक्पीसिं जिरेल हो। उहाँले मलाई असध्दै माया गर्नुहुन्थ्यो। त्यसरी माया गर्दै उहाँले मलाई बोलाउनु हुदा 'नापो' भनि बोलाउनु हुन्थ्यो। 'नापो' भनेको 'कालु' भनेको हो।

आमाको काका पहिले भारतको लाहुरे रहेछ। त्यहाँ बस्नु हुदा उहाँले सुर्ती चपाउने (खाने) बानी सिक्नु भएको रहेछ। बाज्येले सुर्ती खाएको देख्दा मलाई पनि उहाँको देखासिकी गर्न मन लाग्यो।

त्यसरी सुर्ती खाना मन लाग्दा अब सुर्ती कहाँबाट ल्याउने? भनि विचार गरे। विचार गर्दा गर्दै मलाई एउटा विचार आयो। त्यो के भने बाबाले सुर्ती पिउनु हुन्छ। बाबाको सुर्ती नै भिकेर खानु पर्‍यो भनि टुङ्गो गरे। बाबाको सुर्ती घर मुली सुत्ने ठाउँको भित्ताको खोपामा राखेको थियो। त्यो खोपा म भन्दा निकै आग्लो ठाउँमा रहेकोले कापे लगेर भित्तामा भज्याड जस्तो गरि राखे। अनि त्यसमाथि चढेर सुर्ती भिकेँ। त्यपछि सुर्ती बोकेर म घर पछाडी गएँ। त्यहाँ ठूलो रूख थियो। त्यो रूख अझै पनि छँदैछ। त्यहीँ रूख मुनि बसेर मैले सुर्ती चपाएर निले। सुर्ती चपाएर निल्नु हुन्न भन्ने कुरा मलाई थाहा थिएन।

एक छिन पछि देखि त मलाई आकाश धर्ती नै घोप्टेला भैं गरि रिङ्गाटो लाग्न थालेछ। त्यति मात्र कहाँ हो र? त्यस बखत म त छादी छादी भन्डै मरेछु। उठेर हिड्न नसकेर म त ईन्तु न चिन्तु भएर त्यहीँ लडेर बगेछु।

मेरो बाबा आमा आफ्ना छोरा छोरीलाई असाध्य ध्यान दिएर हेरचाह साथै वास्ता गर्नु हुन्थ्यो। त्यसै कारणले मेरो आमाले म छेउ

छाउमा नदेखे पछि कहाँ गयो होला भनि “ए छोरा छोरा,” भनि बोलाउनु हुँदै यताउता खोज्नु भएछ। खोज्दै जाँदा म त ईन्तु न चिन्तु भएर बसेको देख्नु भएछ। त्यो अवस्था देखेर आमा त आत्तिदै “लौन मेरो बच्चालाई के नै भयो होला? कि भूतप्रेत पो लाग्यो कि,” भन्दै असाध्यै पीर गर्दै बाबालाई लिन पठाउनु भएछ। त्यतीखेर मेरो बाबा कृषि फार्ममा काम गर्नु हुन्थ्यो। म बिरामी भएको खबर सुने पछि बाबा हत्तार हत्तार दौडेर आउनु भएछ। बाबाले मलाई साह्रै माया गर्नु हुन्थ्यो। त्यसैले पनि बाबा आत्तिदै आउनु भएको होला।

मेरो बाबा त्यस क्षेत्रको प्रख्यात भाँक्री हुनु हुन्थ्यो। बाबा घरमा पुग्न साथ “देवी देवता भूतप्रेत के लाग्यो कि,” भनि मन्साउने पन्साउने गर्नु भएछ। त्यसरी नै औषाधी मुलो पनि गर्नु भएछ। म कसरी यस्तो भएको भन्ने कुरा मलाई मात्र थाहा थियो। मेरो बाबा आमालाई थाहा थिएन।

त्यो दिनको घाम अस्ताउने बेला देखि म अलि बिसेक हुँदै गएछु। भोलि बिहान जस्तो त म राम्रैसंग बिसेक भएछु। म त्यसरी बिसेक भएको औषाधी मुलोले नै हो। तर मेरो बाबा आमालाई चाहिँ मन्साउने पन्साउने गरेर बिसेक भएको भन्ने भएछ।

त्यस बेलादेखि मलाई लामा भाँक्री र उनीहरूले गर्ने काममा विश्वास नै लाग्न छाड्यो। किन भने म बिरामी भएको कारण एउटा थियो। तर उहाँहरूले देवी देवता भूतप्रेतले गर्दा यस्तो भएको भनि मन्साउने पन्साउने काम गर्नु भएकोले नै हो।

मलाई त्यस्तो भएपछि मैले के कुरा सिक्न सके भने अरूको देखासिकी गर्ज्यो भने यसरी दुःख पाउँदो रहेछ भनि सिक्न वा जान्न सके।

English Summary

IMITATING OTHERS

I was 7 years old. At that age I liked to imitate other people. My mother had an uncle whose name was Tikpeesingh Jirel. He used to love me so much. He used to lovingly call me “Napo” (black-complexioned).

He used to be a Gorkha soldier in India. He had a habit of chewing tobacco since being in India. Whenever I saw him chewing tobacco, I wanted to imitate him and chew tobacco.

One day I was wondering how I could get tobacco. An idea came into my mind that my father smoked (tobacco rolled in a leaf). I decided to try to get some of his tobacco. My father used to keep his tobacco in a hole made in the wall of the house to keep things. I leaned a branch from a tree against the wall because the hole was made so high that I could not reach it. Then I took the tobacco from there. There was a big tree near my house. The tree is still there. I went there under the tree and started chewing the tobacco. After chewing the tobacco, I swallowed it. I didn't know at that time that tobacco should not be swallowed.

After a while I felt so dizzy. Then I started vomiting. I couldn't stand erect and then I fell down on the ground.

My parents always took care of their children properly and loved us so much. That's why my mother called me and searched for me everywhere because she had not seen me for some time. After a while my mother found me and saw that I had fainted and was laying under the tree. She got scared and wondered what had happened to me. She thought perhaps an evil spirit had attacked me. She called my father. My father used to work at an agricultural farm at that time. He came in no time after hearing that I was sick. He loved me very much. That's why he came so fast.

My father was a famous shaman of that place. As soon as he reached home, he started to ward off an evil spirit. He also gave me some medicine. My parents didn't know how I had become

sick. I was the only one who knew.

I was a little better by that evening. I was totally recovered by the next morning. I recovered due to the medicine but my parents thought that I recovered because of my father's rituals.

Since then I have never believed in the rituals. There was a different reason that I got sick. But they thought that I became sick due to an evil spirit and did ritual treatment.

From that day I learned a lesson that one may have to suffer if he imitates others.

चिय खोल्ला छया ओत?

१. आमे आबा टिकपी मिन चिय ओताने?
२. थेकी सुला डिडज्ये खिन ओताने?
३. 'नापो' साबाते चिय साबाते ईन्दे?
४. गोप्पो खापे लाहूरे ओताने?
५. गोप्पोकी थेमा ओत्जीन चिय साच्येते बानी लापा ओताने?
६. नातीतेकी सुर्ती खापेकी खुलाडच्येते टुङ्गो खाताका?
७. आबे सुर्ती खापा ज्य्वाकीन ओताने?
८. थे सुर्ती थेन्दाला फिजातेकी चिय चिय खासुडा?
९. सुर्ती सोनामेकी थे फिजाला चिय ओडसुडा?
१०. थे तिरि आबा आमातेबेकी चिय खासुडा?
११. चिय थे फिजाला साँचचीराड लहा लु, लहन्डीक स्यिन्डीपराड खोबा ओतान?
१२. दि कथादुकी ख्योकोनगी चिय बात लोपा थुप्सुडा?

The Format of this Pipal Pustak book, as well as the Pipal Pustak series, originated with United Mission to Nepal (UMN)

पिपल पुस्तकको बारेमा

यो ग्रन्थमाला भाषानुभव विधिबाट तयार गरिएको हो । यस विधिमा लेखकले मौखिक रूपमा भनेको कथालाई अर्को व्यक्तिले जस्ताको तस्तै लेखेर कथा तयार पार्दछ ।

यस किसिमका कथाहरू सत्य घटनामा आधारित हुनुका साथै गाउँका मानिसहरूको अनुभवसँग मेल खाने हुनाले उनीहरूले यसमा बढी चासो लिन्छन् । वास्तविक मौखिक वाचन प्रवाहबाट बनेका यस्ता कथाहरू पढ्दा नव साक्षर प्रौढहरूले पाँछ आउने घटनाको अड्कल पहिले नै पाउँछन् जसबाट उनीहरूको आत्म विश्वास र वाचन प्रवाह बढ्दै जान्छ ।

केवल सामान्य सम्पादन गरिएको हुँदा मौखिक भाषामा हुने गुणहरू जस्तै- ठाउँ ठाउँको बोलाई विभिन्नता, भर्रा शब्दहरू, सरल वाक्यहरू यथावत रहेका छन् । यो ग्रन्थमालाले नव साक्षर प्रौढ पाठकहरूलाई बोली-चालीको भाषाबाट कुशलतापूर्वक किताबी भाषामा लैजान चाहन्छ । जब उनीहरूमा पढ्ने बानी बस्दै जान्छ, परिष्कृत शैलीका नयाँ नयाँ लेखहरू पनि पढ्न सक्ने हुन्छन ।

प्रत्येक शीर्षक छुट्टा छुट्टै भएतापनि १०० वटा जति शीर्षकमा नयाँ गरिने यस ग्रन्थमालामा प्रयोग भएका विभिन्न रूप, शैली, र संरचनाको माध्यमबाट नव साक्षर पाठकहरूले भाषाको विकास गर्न सक्दछन् भन्ने विश्वास गरिएको छ ।

प्रकाशक: मातृभाषा पिपल पुस्तक परियोजना - २०६३

ख्याल ठट्टा खित्जीन